

20/01/2025

Vulnerabilitat multidimensional en l'ètica de la recerca: lliçons de la pandèmia de la COVID-19

La pandèmia de la COVID-19 ha plantejat diversos reptes per la recerca en ciències socials, que inclouen qüestions ètiques. Els humans compartim vulnerabilitats físiques i mentals inherents, però existeixen capes addicionals a causa de la pobresa, la discriminació racial i l'accés limitat a l'atenció sanitària. El projecte MIGRADEMO defensa el concepte de *vulnerabilitat multidimensional*, que cal considerar en totes les etapes de la investigació.

Tradicionalment, l'ètica de la recerca en ciències socials ha posat èmfasi a protegir els grups vulnerables, tot i que el concepte de vulnerabilitat continua sense estar teoritzat. La pandèmia de la COVID-19 ha il·luminat tant les vulnerabilitats universals – la nostra susceptibilitat compartida a les malalties i a la interdependència social – i les vulnerabilitats contextuais, que impacten de forma desproporcionada grups com les persones grans, individus de baixos ingressos, personal de l'àmbit sanitari i minories ètniques. Per adreçar aquesta complexitat, des del projecte MIGRADEMO es defensa el concepte de *vulnerabilitat multidimensional*, que reconeix la interacció entre la vulnerabilitat universal relacionada amb la salut i els diversos factors contextuais.

Aquest marc de treball té implicacions ètiques importants per a la recerca, en particular pel cas del treball de camp. El personal investigador ha d'identificar els grups vulnerables afectats per la pandèmia i ha de considerar les dimensions interseccionals de la vulnerabilitat per assegurar la seva inclusió i protecció. La valoració detallada dels entrevistats i els llocs del treball de camp han de tenir en compte l'impacte de la pandèmia en les vulnerabilitats existents i, també, en l'emergència de noves. Les consideracions ètiques haurien d'integrar vulnerabilitats relacionades amb la salut i aprofitar les aliances amb institucions locals per obtenir coneixements matisats sobre els riscos canviants. Així, el personal investigador ha de mantenir-se flexible per descobrir les vulnerabilitats "amagades" durant el treball de camp. Encara més, la recerca ha de considerar aquestes vulnerabilitats superposades a cada etapa del procés d'investigació, fins i tot al treball de camp i la difusió de resultats, durant i més enllà de la pandèmia de la COVID-19.

D'altra banda, la recerca en línia requereix una avaluació cautelosa, ja que pot exacerbar o fer més obscures certes vulnerabilitats. Una alternativa recomanable seria una aproximació híbrida que combini el treball de camp i mètodes en línia i que s'adapti als objectius de la recerca, als perfils dels participants i a la dinàmica de la vulnerabilitat contextual.

Amb un enfocament ètic reflexiu i adaptable, el concepte de la vulnerabilitat multidimensional ofereix un marc de treball sòlid per abordar els reptes ètics plantejats per la COVID-19 i crisis globals futures. Aquest enfocament promou una comprensió holística dels factors complexos que modelen les vulnerabilitats individuals i col·lectives.

Deniz Pelek

Izmir Demokrasi Üniversitesi

deniz.pelek@uab.cat

Vladimir Bortun

University of Oxford

vladimir.bortun@spi.ox.ac.uk

Eva Østergaard-Nielsen

Departament de Ciència Política i Dret Públic

Universitat Autònoma de Barcelona

eva.ostergaard@uab.cat

Referències

Pelek, D., Bortun, V., & Østergaard-Nielsen, E. (2023). **Emerging ethical challenges in researching vulnerable groups during the COVID-19.** *Qualitative Research*, 24(3), 731–750. <https://doi.org/10.1177/14687941231176945>

[View low-bandwidth version](#)

